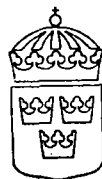

Regeringens proposition

1990/91: 139

om avgifter för kontrollen av teknisk sprit och
alkoholhaltiga preparat

Prop.
1990/91: 139

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 7 mars 1991.

På regeringens vägnar

Odd Engström

Bengt Lindqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat som innebär att särskilda avgifter skall tas ut för att finansiera läkemedelsverkets kontrollverksamhet enligt lagen.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1961: 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1961: 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat¹ skall införas en ny paragraf, 8 a §, och närmast före 8 a § en ny mellanrubrik av följande lydelse.

Kontrollavgifter

8 a § För att täcka statens kostnader för kontrollen enligt denna lag skall den som har fått tillstånd till införsel av teknisk sprit eller alkoholhaltiga preparat betala särskilda avgifter i den omfattning som bestäms av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, läkemedelsverket. Detsamma skall gälla partihandelsbolaget och den som har fått tillstånd att tillverka sprit enligt lagen (1977: 292) om tillverkning av drycker, m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 716.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 1991.

Närvarande: statsrådet Engström, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Åsbrink.

Föredragande: statsrådet Lindqvist

Proposition om avgifter för kontrollen av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Inledning

Läkemedelsverket inrättades den 1 juli 1990 och övertog då från socialstyrelsen bl.a. kontrollen och tillsynen i fråga om teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat (prop. 1989/90: 99, SoU21, rskr. 270). I propositionen föreslogs att verksamheten vid läkemedelsverket skulle avgiftsfinansieras. Vad gällde finansieringen av kontrollen och tillsynen enligt lagen (1961: 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat (LFTA) anfördes att denna under budgetåret 1990/91 — i avvaktan på regeringens ställningstagande till avgiftens utformning och storlek — skulle finansieras över statsbudgeten.

Jag avser nu att ta upp frågan om hur avgifter skall tas ut för den kontroll som gällande lagstiftning på området förutsätter.

Kontrollavgifter

Mitt förslag: Statens kostnader för kontrollen av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat skall täckas av särskilda avgifter som bestäms av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, läkemedelsverket. Avgifterna skall tas ut av de partihandlare och förbrukare som har fått tillstånd till import av teknisk sprit, av tillverkare av teknisk sprit, av partihandelsbolaget och av dem som har fått tillstånd till import av alkoholpreparat.

Skälen för mitt förslag: Etylalkohol (etanol) används — förutom för tillverkning av främst spritdrycker — även för en rad mycket skiftande ändamål inom industrin, hälsovården, undervisnings- och forskningsverksamheten etc. Regler om användning av alkohol i dessa sammanhang finns i lagen (1961: 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat (LFTA).

För införsel till landet av teknisk sprit krävs tillstånd av läkemedelsverket (4 § LFTA). Partihandelsbolaget, d.v.s. V & S VIN & SPRIT AB (i fortsättningen benämnt VIN & SPRIT), får dock införa teknisk sprit utan tillstånd. Tillstånd behövs inte heller i de fall denaturerad teknisk sprit förs in av resande för andra syften än i handelssyfte eller för annat än yrkesmässig förbrukning (resandeimport). Teknisk sprit får, förutom av VIN & SPRIT, Systembolaget, tillverkare och i viss utsträckning apotek, säljas endast av den som har fått tillstånd till detta (5 § 2 mom. LFTA). Inköp av teknisk sprit kräver tillstånd utom vid viss försäljning av Systembolaget och för vissa inköp vid och av apotek (6 § LFTA).

Av 5 § 1 mom. LFTA framgår att handeln med alkoholhaltiga preparat i princip är fri. Tillstånd krävs dock för annan import än resandeimport (4 §). Av 3 § följer emellertid också att alkoholhaltiga preparat som inte är avsedda för förtäring normalt inte får införas eller försälas i landet utan att först ha denaturerats på sätt läkemedelsverket föreskrivit eller godkänt. Bestämmelsen innebär i praktiken att försäljning av ett visst preparat inte är möjlig utan föregående prövning och godkännande av läkemedelsverket.

I det följande bortses från den råsprit som tillverkas av AB Skånebrännerier. Denna sprit säljs i sin helhet till VIN & SPRIT som är hälftenägare i AB Skånebrännerier. Spriten, som i LFTAs mening utgör teknisk sprit, rektifieras (renas) till spritdryck av VIN & SPRIT. Den nu beskrivna hanteringen medför inga kontroll- eller tillsynsåtgärder från läkemedelsverkets sida [jfr 7 och 12 §§ lagen (1977:292) om tillverkning av drycker, m.m.].

Huvuddelen av den i Sverige använda tekniska spriten importerar. Fem partihandlare har tillstånd till sådan import. Ett företag har tillstånd att tillverka teknisk sprit. Dessa företag utgör de huvudsakliga källorna för den tekniska sprit som förbrukas i Sverige. Härutöver finns ett par företag som importerar teknisk sprit för egen förbrukning och ett företag som bedriver återvinning av använd teknisk sprit i större skala. Även VIN & SPRIT bedriver viss försäljning av teknisk sprit.

För handeln med den tekniska spriten och de alkoholhaltiga preparaten meddelas ett stort antal tillstånd och godkännanden samt företags andra kontrollåtgärder, bl.a. inspektioner. Att avgiftsbelägga varje åtgärd för sig medför mycket administrativt arbete vid avgiftsuttagen för läkemedelsverket och även för dem som skall erlägga avgifterna. Det är dessutom svårt att prissätta de olika åtgärderna. De som har generella tillstånd till inköp av teknisk sprit skulle vid en sådan ordning helt undgå att bidra till kostnaden för kontrollen och tillsynen.

Jag förordar att en enklare modell för avgiftsuttaget tillskapas. Detta kan åstadkommas genom att avgifterna läggs på volymen importerad eller tillverkad teknisk sprit och importerade alkoholpreparat samt av VIN & SPRIT försäld teknisk sprit, omräknad till 100 % etylalkohol. Avgifterna betalas av importören, tillverkaren resp. VIN & SPRIT.

Ett sådant system medför att den krets som skall betala avgifterna blir förhållandevis liten. De som betalar avgifterna kommer givetvis att kompensera sig för denna kostnad genom att lägga den på försäljningspriset. Därigenom kommer samtliga tillståndshavare att få betala kontrollkostnaden i förhållande till mängden förbrukad sprit.

Vad särskilt gäller tillverkare av teknisk sprit meddelas tillverkningstillstånd av socialstyrelsen enligt 7 § lagen (1977: 292) om tillverkning av drycker, m.m. (LTD). Tillstånd att använda den tillverkade spriten i den egna rörelsen ges också av socialstyrelsen (12 § LTD). Kontrollen över försäljningen av den tekniska sprit som har tillverkats faller under LFTA, förutom vad gäller försäljning till VIN & SPRIT och för export. Särskilt tillstånd till försäljning behövs dock inte (5 § 2 mom. första stycket LFTA). Däremot måste med vissa undantag de som köper spriten ha inköpstillstånd (6 § LFTA). Om den tillverkade tekniska spriten används för egen tillverkning av ett alkoholhaltigt preparat måste ett sådant godkännas av läkemedelsverket innan det får säljas (3 § LFTA).

De kontroll- och tillsynsåtgärder läkemedelsverket vidtar rörande inhemskt tillverkad teknisk sprit som försäljs inom landet eller används för egen framställning av alkoholhaltiga preparat motiverar enligt min mening att även denna sprit avgiftsbeläggs. Om den tillverkade spriten används i den egna rörelsen på annat sätt än för framställning av alkoholpreparat bör den inte avgiftsbeläggas i den nu föreslagna ordningen. De företag som sysslar med återvinning av teknisk sprit är inte att betrakta som tillverkare. Råvaran utgörs här av redan avgiftsbelagd sprit och den återvunna spriten bör därför inte påföras någon avgift.

VIN & SPRITs försäljning av teknisk sprit kan bestå dels av färdiga drycker (spritdrycker, vin och starköl), dels av sprit med högre alkoholkoncentration än som vanligen förekommer i spritdrycker. När dessa varor säljs för att användas för tekniska, industriella och likartade ändamål utgör de teknisk sprit i lagens mening (jfr 1 § LFTA). Varorna är inte belagda med dryckesskatt. De som köper den tekniska spriten från partihandelsbolaget måste i princip ha tillstånd från läkemedelsverket för inköpen. Det finns således skäl för att belägga också den tekniska sprit som VIN & SPRIT försäljer med kontrollavgifter.

Inhemska tillverkare av alkoholhaltiga preparat använder redan avgiftsbelagd teknisk sprit. Med avseende på de alkoholhaltiga preparaten behöver därför avgifter tas ut enbart för de preparat som importeras. Naturmedel och kosmetiska/hygieniska produkter som innehåller alkohol är avgiftsbelagda i samband med den kontroll som läkemedelsverket utövar enligt läkemedelsförordningen (1962: 701) resp. lagen (1985: 426) om kemiska produkter. Sådana alkoholpreparat bör därför inte omfattas av den nu aktuella avgiftsbeläggningen. Även i vissa andra fall kan det finnas skäl att inte ta ut avgift, t.ex. om det rör sig om mindre importvolym.

Avsikten är att avgifterna inte skall tas ut i vidare mån än som behövs för att täcka läkemedelsverkets kostnader för tillståndsgivningen och den övriga kontrollen och tillsynen enligt LFTA. För att motverka ett överuttag kan man överväga att ta ut preliminära avgifter vid avgiftsårets ingång. Dessa kan bestämmas med utgångspunkt från tidigare importerad eller tillverkad volym. Vid avgiftsårets slut får slutliga avgifter fastställas på grundval av de faktiska volymerna och en avräkning göras på lämpligt sätt.

Närmare bestämmelser om omfattningen och storleken av avgifterna bör meddelas av regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, av läkemedelsverket.

De föreslagna avgifterna för kontrollen skall tas ut av såväl importörer som inhemska tillverkare och kan därför inte anses diskriminera utländska produkter. Med hänsyn härtill kan det inte anses föreligga några handelspolitiska hinder mot att införa avgifterna.

Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom socialdepartementet upprättats förslag till

lag om ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslaget.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.